

bryg. mgr inż. **Jacek ŚWIETNICKI**
Kierownik Zakładu Aprobat Technicznych CNBOP

APROBATY TECHNICZNE W KRAJOWYM SYSTEMIE OCENY ZGODNOŚCI WYROBÓW BUDOWLANYCH STOSOWANYCH W OCHRONIE PRZECIWPÓŻAROWEJ

Streszczenie

Autor opisuje funkcjonowanie aprobat technicznych w krajowym systemie oceny zgodności wyrobów budowlanych stosowanych w ochronie przeciwpożarowej oraz podstawy prawne przyznawania aprobat technicznych przez Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowarowej.

Summary

The author describes function of technical approbations in the State system of conformity assessment for building products using in fire protection and legal bases for giving technical approbations by Scientific and Research Center for Fire Protection.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych wdraża do polskiego prawa postanowienia zawarte w dyrektywie nr 89/106/EWG w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych Państw Członkowskich Unii Europejskiej dotyczących wyrobów budowlanych. Ustawa ta reguluje zasady wprowadzania wyrobów do obrotu oraz zasady ich kontroli, natomiast samo stosowanie wyrobów budowlanych odbywa się w oparciu o postanowienia ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. wraz z późniejszymi zmianami. Wśród wyrobów budowlanych znajdują się wyroby stosowane w ochronie przeciwpożarowej obiektów budowlanych.

Ustawa o wyrobach budowlanych odnosi się do wyrobów, które mają wpływ na spełnienie przynajmniej jednego z wymagań podstawowych (jednym z nich jest bezpieczeństwo pożarowe) ustalonych w dyrektywie nr 89/106/EWG odnoszących się do obiektów budowlanych, w których zostały wbudowane w sposób trwały.

Do obszaru regulowanego ustawą o wyrobach budowlanych zalicza się **wyroby objęte mandatami** udzielonymi przez Komisję Europejską na opracowanie europejskich norm zharmonizowanych i wytycznych do europejskich aprobat technicznych (ETAG), a także wyroby przeznaczone do jednostkowego zastosowania i tzw. regionalne wyroby budowlane.

Proces udzielania mandatów przez Komisję Europejską na opracowanie specyfikacji technicznych dla wyrobów budowlanych nie jest zakończony i istnieją wyroby, które mają wpływ na spełnienie wymagań podstawowych przez obiekt budowlany, a nie są dotychczas objęte zakresem rzeczowym przez żaden z mandatów. Niestety dla tych wyrobów nie jest obecnie możliwe udzielenie aprobaty technicznej.

Zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92 poz. 881):

- rzeczy ruchome, bez względu na stopień ich przetworzenia, **przeznaczone do obrotu**, wytworzone w celu zastosowania w sposób trwały w obiekcie budowlanym, wprowadzane do obrotu jako wyrób pojedynczy lub jako zestaw wyrobów do stosowania we wzajemnym połączeniu, stanowiącym integralną całość użytkową i mające wpływ na spełnienie wymagań podstawowych¹, **są wyrobami budowlanymi**;
- **wyrób budowlany może być wprowadzony do obrotu, jeżeli nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych**, w zakresie odpowiadającym jego właściwościom użytkowym i przeznaczeniu, to jest ma właściwości użytkowe umożliwiające prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym, w których ma być zastosowany w sposób trwały, spełnienie wymagań podstawowych;
- **wyrób nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych**, jeżeli jest:
 - 1) **oznakowany CE**, co oznacza, że dokonano jego oceny zgodności z normą zharmonizowaną albo europejską aprobatą techniczną państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, uznanego przez Komisję Europejską za zgodną z wymaganiami podstawowymi;
 - 2) umieszczony w określonym przez Komisję Europejską wykazie wyrobów mających niewielkie znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa, dla których producent wydał deklarację zgodności z uznanymi regułami sztuki budowlanej, albo
 - 3) **oznakowany znakiem budowlanym „B”**.
- **oznakowanie wyrobu budowlanego znakiem budowlanym jest dopuszczalne**, jeżeli producent, mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej, dokonał oceny zgodności i wydał, na swoją wyłączną odpowiedzialność, **krajową deklarację zgodności z Polską Normą wyrobu albo aprobatą techniczną**.

Aprobata technicznej udziela się dla wyrobu budowlanego, dla którego nie ustanowiono Polskiej Normy wyrobu, albo wyrobu budowlanego dla którego właściwości użytkowe, odnoszące się do wymagań podstawowych, różnią się istotnie od właściwości określonych w Polskiej Normie wyrobu, objętego:

- a. mandatem udzielonym przez Komisję Europejską na opracowanie norm zharmonizowanych lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych;
- b. nieobjętego mandatem jw., jeżeli wyrób ten ujęty został w wykazie wyrobów budowlanych dla których możliwe jest ustanowienie aprobaty technicznej, określonym przez Ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej na wniosek jednostki organizacyjnej upoważnionej do wydawania aprobat technicznych (do dnia dzisiejszego taki wykaz nie został określony).

Aprobata techniczna nie jest dokumentem dopuszczającym do obrotu i stosowania w budownictwie, stanowi jedynie specyfikację techniczną w procesie oceny zgodności i wydania, w oparciu o tę ocenę, certyfikatu albo deklaracji zgodności – dokumentów dopuszczających wyroby do obrotu i stosowania w budownictwie.

¹ o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt ustawy z dnia 7 lipca 19994. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r., Nr 207, poz. 2016 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 41).

W odniesieniu do urządzeń sygnalizacji pożarowej i stałych urządzeń gaśniczych oraz ich podzespołów, będących wyrobami budowlanymi w rozumieniu jw., dla których nie ustanowiono Polskiej Normy lub wyroby, których właściwości użytkowe odnoszące się do wymagań podstawowych różnią się istotnie od właściwości określonych w Polskiej Normie, zachodzi konieczność opracowania aprobaty technicznej przez Jednostkę Aprobującą.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 8 listopada 2004 r. w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania (Dz. U. Nr 249 z dnia 23 listopada 2004r., poz. 2497) jedną ze wskazanych jednostek jest Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej.

Aprobata techniczna udzielana jest na podstawie oceny właściwości użytkowych i przewidywanej trwałości należycie zidentyfikowanego wyrobu budowlanego, potwierdzonych, w zależności od potrzeb, badaniami, obliczeniami, oględzinami, opiniami ekspertów i innymi dokumentami, z zastosowaniem przepisów szczególnych, w tym techniczno-budowlanych i Polskich Norm na wyroby.

Działalnością aprobacyjną Jednostki Aprobującej jaka jest CNBOP objęte są m.in. niektóre urządzenia sygnalizacji pożarowej, dźwiękowe systemy ostrzegawcze, urządzenia sterowania urządzeń gaśniczych, oddymiania i odprowadzania ciepła, systemy integracyjne urządzeń przeciwpożarowych, zawory hydrantowe 52, urządzenie gaśnicze na CO₂, stałe urządzenie gaśnicze na gazy obojętne i ich mieszaniny, stałe urządzenie gaśnicze na chlorowcopochodne węglowodorów oraz niektóre podzespoły urządzeń gaśniczych tryskaczowych i zraszaczowych.

Jednostka aprobująca CNBOP uznaje wyniki badań:

- laboratoriów akredytowanych zgodnie z przepisami o systemie oceny zgodności;
- laboratoriów zagranicznych, jeżeli wynika to z umów międzynarodowych oraz laboratoriów notyfikowanych w Komisji Europejskiej, zgodnie z dyrektywą Rady 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych Państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych (Dz. Urz. WE L 40 z 11.02.1989 z późn. zm.);
- innych laboratoriów krajowych i zagranicznych, z którymi Jednostka Aprobująca zawarła porozumienie w tym zakresie.

Jednostka Aprobująca może uznać na żądanie Wnioskodawcy wyniki badań laboratoriów krajowych i zagranicznych, jeżeli wykonane są one metodami akceptowalnymi przez tę jednostkę. Jednostka Aprobująca zastrzega sobie prawo przeglądu i oceny metod, łącznie z oględzinami stanowisk badawczych na miejscu.

Badania, które w procedurze postępowania aprobacyjnego były podstawą do ustalenia właściwości techniczno-użytkowych wyrobu mogą stanowić badanie typu w ocenie zgodności.

Aprobata techniczna obowiązuje od dnia jej wydania i jest udzielana na okres 5 lat. Okres ten może być przedłużony na wniosek jej właściciela, bez przeprowadzania ponownego postępowania aprobacyjnego.

Treść aprobaty jest jawna i podana do powszechnej wiadomości przez jej publikację. CNBOP jako jednostka aprobująca zapewnia Wnioskodawcy poufność zastrzeżonych przez niego materiałów, w szczególności opisów technologii, wyników badań, analiz i obliczeń, które służyły do udokumentowania przydatności wyrobu do jego przewidzianego

zastosowania w budownictwie. Ubiegający się o aprobatę może przy składaniu wniosku zastrzec, które z przedstawionych przez niego materiałów należy traktować jako poufne.

Aprobata techniczna może być uchylona przez Jednostkę Aprobującą w przypadku zmian w odrębnych przepisach, normach i przepisach ustanawianych przez organizacje międzynarodowe, jeżeli wynika to z zawartych umów, istotnych zmian w podstawach naukowych i stanie wiedzy praktycznej oraz nie potwierdzenia, w trakcie stosowania wyrobu budowlanego jego pozytywnej oceny przydatności.

Aprobata może być także uchylona z inicjatywy własnej Jednostki Aprobującej lub na wniosek Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego z udziałem Wnioskodawcy. Warunki uchylecia aprobaty technicznej określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 listopada 2004 r. w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania.

Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej przedkłada Ministrowi Budownictwa coroczną informację o przebiegu działalności aprobacyjnej.

CNBOP publikuje na stronie internetowej www.cnbop.pl informator zawierający: wykaz asortymentowy wyrobów budowlanych objętych działalnością aprobacyjną jednostki, opis postępowania aprobacyjnego, czas potrzebny do jego przeprowadzenia oraz informację dotyczącą opłat za tę działalność.

Informator jest dostępny oraz publikowany w formie wydawnictwa dla każdego klienta CNBOP. Aktualnie dostępne jest wydanie IV „Informatora ...” obowiązujące od 1 stycznia 2007 r.

Jednostka aprobująca prowadzi i publikuje, także na stronie www.cnbop.pl, rejestr udzielonych i uchylonych aprobat technicznych.

Od 2004 roku CNBOP, jako jednostka upoważniona do udzielania aprobat technicznych, w ramach działalności Zakładu Aprobatach Technicznych, wydało ok. 160 aprobat technicznych, potwierdzając tym samym pozytywną ocenę techniczną i przydatność wyrobu budowlanego do stosowania w budownictwie w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej, działając jako Jednostka Aprobująca w trybie i zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 8 listopada w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania oraz w związku z art. 9.1, ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych informuje bezzwłocznie o każdej kolejnej udzielonej aprobacie technicznej Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, dołączając do informacji jeden egzemplarz aprobaty.